

دارایی های نامشهود دیجیتال و چالش های پیش روی

فرهود ره انجام

(۱) چکیده:

عصر حاضر، عصر دانایی و اقتصاد مبتنی بر دانش است و برای این که سازمان ها و شرکت ها بتوانند پابرجا بمانند نباید فقط بر دارایی های مشهود متکی باشند. بلکه توانمندی سازمان ها در به کارگیری از دارایی های نامشهود که موجد اصلی ارزش کسب و کار و یک منبع مزیت رقابتی مهم هستند، باعث موفقیت، سودآوری و بقایشان در عرصه رقابت می شود. طبق تحقیقات به عمل آمده، ارزش بازار شرکت ها را عمدتاً دارایی های غیرملموس که به آن ها دارایی های نامشهود یا سرمایه فکری می گویند، تعیین می کند. از این رو ارزش اقتصادی دارایی های نامشهود به مراتب خیلی بیشتر از دارایی های مشهود و فیزیکی است. با این حال دارایی های نامشهود چالش های زیادی را بر سر راه خود می بینند که یکی از شناخته شده ترین آن ها این است که این دارایی ها که به نوبه خود منبع دانش و نوآوری های بیشتر هستند، معمولاً به واسطه ی استاندارد های جاری حسابداری به ندرت در صورت های مالی گنجانده می شوند.

هدف این مقاله بررسی چالش های پیش روی دارایی های نامشهود به ویژه دارایی های دیجیتال به عنوان زیر مجموعه ای از این دارایی های مهم با رجوع به استاندارد های بین المللی حسابداری ۳۸ (IAS) است.

کلمات کلیدی: دارایی های نامشهود – دارایی های دیجیتال – ارزش بازار

(۲) مقدمه:

در سال های اخیر، به دلیل این که دارایی های نامشهود به عنوان مهم ترین عامل در سرمایه گذاری های آتی یک شرکت یا سازمان جایگزین دارایی های مشهود شده است و از آنجا که دارایی های نامشهود گزینه ی بسیار با ارزشی در فرآیند ایجاد ارزش و کسب سود هستند، شاهد آن هستیم که اهمیت سرمایه گذاری در این دارایی های غیرقابل لمس به طور چشم گیری افزایش یافته است. امروزه، آنچه که موجب برتری سازمان ها نسبت به سایر شرکت ها شده است، دارایی های نامشهودی مثل سرمایه انسانی، سرمایه ارتباطی و روابط، سرمایه ساختاری، دارایی های دیجیتال و سایر دارایی هایی که از این قبیل هستند شده است. از آنجایی که هر نوع دارایی اعم از مشهود یا نامشهود منافعی برای شرکت ها دارند، با چالش هایی نیز مواجه هستند. از جمله چالش هایی که پیش روی دارایی های نامشهودی مثل دانش و فوت و فن، تخصص و تجربه، برند، حق اختراع، داده ها و اطلاعات وجود دارد، شناسایی، اندازه گیری و ارزش گذاری آن ها است که همین چالش ها سبب شده اند فرآیند وارد کردن این دارایی ها، که محرک های بسیار مهمی در رشد و توسعه شرکت ها می باشند، در صورت های مالی با اخلال روبرو شود. اهمیت استفاده از دارایی های نامشهود در تعیین سود های آتی به طور فزاینده ای روز به روز بیشتر می شود اما این موضوع بسیار مهم در

مورد دارایی های دیجیتال همانند ارتباطات الکترونیکی مثل وب سایت ها و صفحات اجتماعی و حساب های مالی که به عنوان زیرمجموعه ای از دارایی های نامشهود شناخته می شوند بی نهایت مهم تر به شمار می رود به این دلیل که با وجود تکنولوژی و فناوری اطلاعات، الگوی اقتصاد جهانی در حال سوق پیدا کردن به سمت اقتصاد دیجیتال است.

موضوعی که در این مقاله به طور اختصاصی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است، دارایی های دیجیتال و چالش های پیش روی آن است.

۳) دارایی های نامشهود چیست ؟

دارایی های نامشهود به عنوان محرک های موفقیت آمیز یک شرکت در آینده شناخته می شوند و از عوامل و فاکتور هایی مثل نیروی کار ماهر باایده های خلاقانه، برند مشهور، روابط قوی با تامین کنندگان و مشتریان و شرکا و... تشکیل شده اند و دقیقا همین فاکتور ها به شرکت ها کمک می کنند که موفقیت خود را در آینده تضمین کنند. برخلاف گذشته که دارایی های نامشهود در امور حاشیه ای و غیر اصلی شرکت ها بودند و به ندرت از آن ها استفاده می شد، امروزه می توان به کرات شاهد اثرات استفاده از این دارایی های فاقد ماهیت عینی در فعالیت های اصلی شرکت بود و همچنین نتایج استفاده از این محرک های پویا به طور آشکار در درآمد های عملیاتی شرکت قابل رویت است.

طی بررسی ها و تحقیقات اخیر، تعاریف متعددی از دارایی های نامشهود ارائه شده است. از دیدگاه سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)، دارایی های نامشهود، ارزش اقتصادی است که توسط دو دسته از دارایی های نامحسوس شرکت ایجاد می شوند:

۱- سرمایه انسانی

۲- سرمایه سازمانی

طبق تعریف استاندارد های بین المللی حسابداری (شماره ۳۸)، دارایی نامشهود یک دارایی غیر پولی، غیر قابل شناسایی و بدون وجود فیزیکی است که برای استفاده در تولید یا عرضه کالا و خدمات یا اجاره به سایرین و یا برای سایر مقاصد اداری نگهداری می شود. براساس تعریف هیات استاندارد های حسابداری مالی (FASB)، دارایی های نامشهود دارایی هایی هستند که فاقد ماهیت عینی و شامل دارایی های مالی نمی شوند.

از طرف دیگر محققانی چون استانکو (۲۰۱۴)، راستوجی (۲۰۰۰) و هال (۱۹۹۲) تعاریفی به شرح زیر در مورد دارایی های نامشهود پیشنهاد می دهند.

از دیدگاه استانکو (۲۰۱۴)، دارایی های نامشهود دارایی هایی هستند که شرکت های برتر را از رقبای خود متمایز می کنند.

راستوجی (۲۰۰۰)، به دارایی های نامشهود تحت عنوان ظرفیت یا عوامل فرافزایی کل گرای موسسه برای برخورد با چالش ها و استخراج فرصت ها برای ایجاد ارزش نگاه می کند. براساس این دیدگاه، دارایی های نامشهود در برگیرنده ی دارایی هایی است که با محصولات یا خدمات ارائه شده سازمان در هم آمیخته است.

هال (1992) ، دارایی های نامشهود را به عنوان دارایی های فکری شامل حقوق مالکیت معنوی مانند حق امتیاز ، علامت های تجاری ، شهرت ، شبکه های فردی و سازمانی ، دانش ، تخصص و مهارت های کارکنان تعریف می کند.

با وجود همه تعاریف فوق ، باز هم نمی توان گفت که تعریف جامعی برای دارایی های نامشهود وجود دارد که همه ی ابعاد این دارایی ها را تحت پوشش قرار دهد. اما در حال حاضر ، با آنالیز و تحلیل تمام تعاریف گفته شده ، می توان تعریف زیر را پیشنهاد نمود : دارایی های نامشهود یکی از انواع دارایی های شرکت ها هستند که برخی از آن ها قابل شناسایی و برخی دیگر غیر قابل شناسایی هستند. همچنین این دارایی ها محرک های بسیار خوبی برای ایجاد منابع اقتصادی هستند و به ارزشمند تر شدن شرکت ها کمک می کنند و نکته قابل توجه این است که به مالکان خود حقوق و برتری اعطا می کنند.

۱-۳) مالکیت معنوی به عنوان یک دارایی نامشهود :

مالکیت معنوی یک ایده یا اختراع جدید است که از نظر تجاری سودمند به حساب می آید. همچنین یک دارایی نامشهود مهم است که می تواند دارایی های مشهود و ملموس یک تجارت را تکمیل کند و در اشکال مختلف وجود دارد که هر نوع مزایای متفاوتی را شرح می دهند :

- ۱- علامت تجاری : کالاها یا خدمات خاصی را از سایر معاملات شناسایی و متمایز می کند.
- ۲- حق ثبت اختراع : از نحوه عملکرد یک اختراع محافظت می کند.
- ۳- ثبت طراحی : از ظاهر بصری یک محصول محافظت می کند.
- ۴- حق کپی رایت : حق کپی رایت اتوماتیک که از بیان اصلی ایده ها محافظت می کند نه خود ایده ها.
- ۵- اسرار تجارت : دانش اختصاصی است که می تواند از طریق توافق های محرمانه محافظت شود.

حقوق مالکیت معنوی از تفاوت رقابتی در تجارت محافظت می کنند و در هنگام ایجاد محصولات یا خدمات در بازار از اهمیت بالایی برخوردار هستند. استفاده کردن یا نکردن از مالکیت معنوی به عنوان بخشی از الگوی کلی کسب و کار ، اغلب می تواند زمینه ساز موفقیت یا عدم موفقیت به شمار رود. حقوق مالکیت معنوی و مزایای استفاده از آن را می توان چنین دسته بندی کرد :

- ۱- با جلوگیری از رقیبان در استفاده از مالکیت معنوی محافظت شده ، ریسک های تجاری را کاهش می دهد.
- ۲- مالکیت بیشتر دارایی های نامشهود تجاری و امکان بهره برداری از آن ها را تا حداکثر پتانسیل فراهم می کند.
- ۳- دارایی های نامشهود را به حقوق مالکیت انحصاری تبدیل می کند.
- ۴- ابزاری با ارزش چانه زدن و تخفیف گرفتن فراهم می کند که بتواند برای منافع مالی استفاده شود.
- ۵- به مالک کمک می کند تا براساس شهرت مرتبط با محصول و نه تنها براساس قیمت ، رقابت کند.
- ۶- این حق را به مالک می دهد تا تعیین کند چه کسی می تواند از مالکیت معنوی و نحوه استفاده از آن استفاده کند.
- ۷- در صورت عدم توانایی مالکیت و برخورداری از مالکیت معنوی ، گزینه های مختلفی را در اختیار مالک قرار می دهد و یا خود را در همه بازار های بالقوه رقابتی قرار می دهد که متداول ترین روش تجاری سازی مالکیت معنوی از طریق صدور مجوز ها است.

اگر منابع کلیدی نامشهود یک تجارت مانند ایده های نوآورانه ، طرح های خلاق و برند های قدرتمند از نظر حقوقی تحت حمایت حقوق مالکیت معنوی نباشند ، ممکن است با استفاده آزادانه و قانونی توسط دیگران بدون محدودیت مورد استفاده قرار گیرند که این موضوع ، مزیت رقابتی کسب و کار را کاهش می دهد. سرمایه گذاری در یک مالکیت معنوی همچنین می تواند یک پایه و اساس دارایی تجاری را گسترش داده و بهره وری در آینده را افزایش دهد. بازارها بر اساس دارایی های خود ، فعالیت های تجاری فعلی و انتظارات از سود های آتی که ممکن است تحت تملک مالکیت معنوی کلیدی باشد ، به یک تجارت ارزش می دهند. بنابراین سرمایه گذاری در ایجاد یک سبد مالکیت معنوی خوب بسیار موثرتر از یک اقدام دفاعی در برابر رقبا است. مستند سازی تکامل یک مالکیت معنوی در کسب و کار در طول زمان مهم است و شما باید رویکرد های اندازه گیری و مستند سازی با مشتری خود را همانند موارد زیر در نظر بگیرید :

- ۱- درک کردن نحوه محافظت از مشاغل و هزینه های مربوط
- ۲- ارزیابی کردن ارزش بازار مالکیت معنوی
- ۳- شامل بودن و پذیرفتن روش های ارزش گذاری ، فرآیند های آموزشی و نظریه حسابداری
- ۴- کار ممیزی و حسابرسی مالکیت معنوی را به طور منظم انجام دادن.

۴) چالش های پیش روی دارایی های نامشهود و پیامد های آن :

هیچ تردیدی وجود ندارد که دانش و فوت و فن ، مهارت های کاری ، داده ها و اطلاعات ، اسرار تجارت ، زیرساخت های اطلاعاتی ، تحقیق و توسعه (R & D) ، دارایی های دیجیتال و تعداد زیادی از دارایی های نامشهود دیگر برای موفقیت یک شرکت بسیار اهمیت دارند و از آن جا که شرکت ها تمایل به خلق یک مزیت رقابتی قوی دارند که رقبا به راحتی نتوانند از آن کپی برداری نمایند ، باید دارایی های نامشهود خود را به ویژه سرمایه های انسانی مانند دانش و تخصص و مهارت های کاری را با سیستم اطلاعاتی مدیریت منابع انسانی همسو نمایند. امروزه متأسفانه استاندارد های حسابداری در زمینه اقتصاد مبتنی بر نامشهودها بسیار کند عمل می کند و همچنین عمده کارایی این استاندارد ها در زمینه اقتصاد سنتی و مشهود محور است و همین امر سبب شده است تا مدل حسابداری فعلی با انتقادات بسیاری روبرو شود و ابراز نارضایتی حسابداران و مدیران شرکت ها را به همراه داشته باشد. در عصر حاضر که عصر فناوری و اطلاعات است و اقتصاد در حال پیشروی به سمت تجارت مبتنی بر دنیای دیجیتال است ، شرکت ها مبالغ هنگفتی را در دارایی های نامشهود مثل دارایی های دیجیتال ، اعتبار و شهرت شرکت ، دانش و تخصص سرمایه گذاری می کنند. اما با این حال شناسایی و گزارشگری دارایی های نامشهود با چالش هایی روبرو است که در این مقاله سعی شده است به این چالش ها پرداخته شود.

۴-۱) شناسایی دارایی های نامشهود کلاسیک :

از ابتدایی ترین چالش های دارایی های نامشهود ، شناسایی این دارایی ها است که همواره با مشکلاتی روبرو بوده است. شناسایی دارایی های نامشهود کلاسیک و عدم تطابق بین قواعد حسابداری و ویژگی های اقتصادی دارایی های نامشهود باعث کاهش مرتبط

بودن اطلاعات حسابداری شده است. یکی از اولین و موثرترین راه ها برای شناسایی دارایی های نامشهود کلاسیک طبقه بندی آن ها به ترتیب زیر است.

۴-۱-۱) طبقه بندی دارایی های نامشهود کلاسیک :

دارایی های نامشهود کلاسیک را می توان به سه دسته ی سرمایه انسانی ، سرمایه رابطه ای و سرمایه ساختاری طبقه بندی کرد.

۴-۱-۱-۱) سرمایه انسانی :

بالتبع مولفه های اصلی یک سازمان سرمایه انسانی است که شامل مواردی مثل دانش و فوت و فن ، مهارت های کاری ، تجربه مرتبط با کار ، شایستگی های مربوط به کار ، هوش هیجانی ، روحیه کارآفرینی ، انعطاف و تغییر پذیری ، وفاداری کارمندان ، رضایت کارکنان و تعهد شغلی می باشد. به دلیل این که سرمایه انسانی از عوامل اصلی یک سازمان به حساب می آید ، از این رو هرچه نیروی انسانی یک سازمان قوی تر و کارآمد تر باشد ، مدیریت شرکت نتایج بهتری را در آینده خواهد دید.

۴-۱-۱-۲) سرمایه رابطه ای :

به روابطی که شرکت با افراد (اعم از افراد درون سازمان و برون سازمان) برای گسترش کار خود برقرار می کند ، سرمایه رابطه ای می گویند که شامل مواردی همچون روابط رسمی و غیر رسمی ، شبکه های اجتماعی ، مشارکت مشتری ، اعتبار شرکت ، وفاداری مشتریان ، سرمایه گذاری های مشترک و دارایی های دیجیتال می باشد. دنیای امروز و اقتصاد فعلی ایجاب می کند که شرکت ها برای ماندن در عرصه رقابت ، بیشتر از گذشته بر روی سرمایه رابطه ای خود سرمایه گذاری کنند.

۴-۱-۱-۳) سرمایه ساختاری :

سرمایه ساختاری ، یک طیف گسترده از فاکتور های مهم را پوشش می دهد که بیشتر این فاکتور ها جزو فرآیند های عملیاتی و ضروری شرکت به حساب می آیند. برند ، داده ها و اطلاعات ، حق اختراع ، حق کپی رایت ، حق و حقوق طراحی ، اسرار تجارت ، فلسفه مدیریت ، فرهنگ سازمانی ، فرآیند های مدیریت ، ارزش های شرکت و زیرساخت های اطلاعاتی ، همگی مواردی هستند که جزو سرمایه ساختاری محسوب می شوند. تمام موارد فوق زیرساخت های یک سازمان به حساب می آیند ، از این رو بهتر است که کار های لازم جهت به حداکثر رساندن کارایی سرمایه ساختاری انجام شود.

۴-۱-۲) شناسایی مقایسه ها و استفاده از داده های بازار :

در کنار موضوع شناسایی دارایی های نامشهود ، چالش دیگری که اخیراً توجهات را به خود جلب کرده است ، شناسایی مقایسه ها است. براساس بیانیه های هیات استاندارد های حسابداری مالی ، زمانی که شرکت به اهداف خود می رسد و یا دارایی هایی را به دست می آورد ، باید موارد کسب شده را به ارزش منصفانه در ترازنامه های به روز شده وارد کند که این کار شامل دارایی های نامشهود نیز می شود. اما روش های ارزش گذاری پذیرفته شده معمولاً به داده های بازار به عنوان پایه و اساس برای مقایسه و آنالیز نیاز دارند. این موضوع می تواند در زمینه ی دارایی های نامشهود چالش برانگیز باشد به این دلیل که ماهیت دارایی های

نامشهود پیچیده است و همچنین منابع محدودی از داده های بازار در دسترس عموم قرار دارد. علاوه بر تمام موارد گفته شده در زمینه شناسایی دارایی های نامشهود، یکی دیگر از موضوعاتی که می تواند در این زمینه چالش برانگیز باشد، تشخیص و شناسایی موارد زیر است.

- 1- تشخیص ارزش اقتصادی (معین یا نامعین) دارایی های نامشهود
- 2- شناسایی میزان عمر (محدود یا نامحدود) دارایی های نامشهود

۴-۲) مدیریت دارایی های نامشهود کلاسیک :

امروزه علاوه بر این که شناسایی، اندازه گیری و گزارشگری دارایی های نامشهود بسیار اهمیت دارد، مدیریت صحیح نیز به همان اندازه مهم و ضروری است به طوری که در شرکت هایی که موفقیت هایی در زمینه نامشهود ها کسب کرده اند، مشاهده شده است که مدیریت دقیق و مناسب دارایی های نامشهود در این شرکت ها در راس همه امور قرار گرفته است. اما مدیریت صحیح دارایی های نامشهود همانند شناسایی آن ها با چالش هایی روبرو است که یکی از پیامدهای اصلی این چالش ها عدم آگاهی دقیق سهامداران از ارزش واقعی شرکت است که این موضوع تنها زمانی میسر می شود که دارایی های نامشهود شرکت، شناسایی و گزارش شوند و از همه مهم تر به درستی مدیریت شوند.

۴-۳) سرمایه گذاری در دارایی های نامشهود کلاسیک :

در محیط پویای تجاری امروز، عرضه ی یک پروژه یا خدمت جدید در بازار به یک سری عوامل و فاکتور ها مثل مقدار زیادی منابع مالی جهت سرمایه گذاری در زمینه تحقیق، صدها ساعت آزمایش و امتحان کردن، نیروی کار ماهر و خیلی از اوقات تجربه ها و آزمایشات ناموفق بستگی دارد. این موضوع در زمینه ی دارایی های نامشهود نیز صدق می کند به این دلیل که دارایی های نامشهود برای به کار گیری به سرمایه گذاری اولیه ی زیادی نیاز دارند و این موضوع، کار سرمایه گذاری بر روی نامشهود ها را برای بسیاری از شرکت ها سخت می کند. علت آن است که خیلی از شرکت ها و سازمان ها توانایی مالی زیادی ندارند که بخواهند درصد قابل توجهی از آن را برای دارایی های نامشهود اختصاص دهند و همین چالش سبب شده است که عده کثیری از مدیران در دارایی های نامشهود سرمایه گذاری نکنند یا مبالغ بسیار کمی را به این امر اختصاص دهند.

۴-۴) عدم توجیه اقتصادی :

امروزه نهاد های اقتصادی مشغول صرف کردن وقت روی تبلیغات، بهبود محصولات تولیدی، عرضه محصولات جدید، آموزش کارکنان، حفظ مشتریان وفادار، جذب مشتریان جدید، سرقفلی و دیگر دارایی های نامشهود قابل شناسایی هستند و بالطبع وقت گذاشتن و انجام کارهایی در این راستا شرکت ها را متحمل هزینه هایی می کند. اما چالش پیش روی این است که منافع حسابداری تاکنون هزینه های انجام شده را توجیه نکرده است و به همین علت، این دارایی ها در صورت های مالی حسابداری منعکس نمی شوند و به عنوان دارایی شناخته نمی شوند.

۴-۵) عدم قطعیت بیش از اندازه :

از جمله خصوصیات متعدد دارایی های نامشهود ، دو خصلت آن ها یعنی ماهیت غیر فیزیکی و ماهیت احتمالی کسب درآمد در آینده ، بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. به این دلیل که یکی از چالش ها و مشکلات دارایی های نامشهود ، عدم قطعیت بیش از اندازه در شناسایی و تعیین دارایی های نامشهود است که این موضوع دقیقا به علت وجود این دو ویژگی است. البته در مورد این مشکل ، دو دیدگاه وجود دارد :

- 1- منافع اقتصادی احتمالی در آینده برای دارایی های نامشهود شناسایی نمی شوند تا زمانی که واقعا وجود داشته باشند.
- 2- زمانی که احتمال وجود دارایی های نامشهود و منافع اقتصادی آن زیاد و غالب است ، منافع اقتصادی احتمالی در آینده برای دارایی های نامشهود شناسایی می شوند.

5) دارایی های نامشهود مدرن :

ارزش کالا ها زمانی با عوامل نسبتا واضحی از قبیل کمیت ، کیفیت و در دسترس بودن در چارچوب عرضه و تقاضا تعیین می شود. در واقع ارزش کالا ها براساس هزینه ورودی همچون مواد ، نیروی کار ، بسته بندی ، فضا ، حمل و نقل ، تجهیزات و... بنا شده است و همچنین ارزش خدمات نیز به عواملی چون زمان ، میزان تخصص و هزینه ورودی بستگی دارد. با این حال ، امروزه ما با یک اقتصاد دیجیتال روبرو هستیم که می توان با یک کلیک ، محصولات قابل بارگیری را که از نظر جسمی غیر قابل درک و بی وزن هستند را خریداری کنیم. ورودی ها و خروجی های قدیمی تولید صنعتی با چالش هایی روبرو می شوند و پارامتر های یک بار محدود عرضه و تقاضا را از بین می برند. برای پیچیده تر کردن امور ، اشکال سنتی بازاریابی گسترش یافته و هر از گاهی وسیله های ارگانیک تر و کمتر قابل پیش بینی مانند رسانه های اجتماعی جایگزین آن شده اند زیرا بازار با انواع تعاملات جدید تری هدایت می شود. ما در جهانی زندگی می کنیم که تحت تاثیر زیرساخت های پیچیده ای است که توسط رایانه ها ، تلفن های همراه ، تبلت ها ، شبکه ها و سایر دستگاه ها استفاده و هدایت می شوند. این دستگاه ها به نوبه خود دارای وب سایت ها ، نرم افزار ها و برنامه هایی هستند که در آنجا داده ، اسناد ، کتاب ، موسیقی ، عکس ، فیلم ، صفحه گسترده ، محتویات پایگاه داده و موارد دیگر تولید می شود. ما به دارایی های نامشهودی که اطلاعاتی را ارائه می دهند و محصولات نهایی آن ها به محصولات مصرفی تبدیل می شوند ، نیاز داریم. در دنیای امروز که اقتصاد و تجارت مبتنی بر تکنولوژی ، فناوری و اطلاعات هستند و با توجه به این که تجارت در حال متمایل شدن به سمت معاملات دیجیتالی است ، شایسته است که توجه ویژه ای به دارایی های نامشهود مدرن شرکت ها یا همان دارایی های دیجیتال شود. هنوز تعریف استاندارد از یک دارایی دیجیتال وجود ندارد ، اما بسیاری دارایی دیجیتال را محتوا یا رسانه ای می دانند که به صورت الکترونیکی قالب بندی شده است و حقوق خاصی برای استفاده از آن وجود دارد. همچنین هیچ خط مشخصی در مورد شکل و نوع یک دارایی دیجیتال وجود ندارد و دارایی های دیجیتال می توانند به صورت متن ، تصویر ، رسانه و اشکال دیگر با ظهور فن آوری های جدید وجود داشته باشند. بر خلاف دارایی های ملموس ، دارایی های دیجیتالی منطبق عملی فضا و طول عمر را نادیده می گیرند و می توانند به طور نامحدود در دستگاه های بسیار کوچک همانند میکروچیپ ها ، ترانزیستور ها و ریز پردازنده ها نگهداری شوند. در واقع دارایی های دیجیتال به عنوان زیرمجموعه ای از دارایی های نامشهود شناخته می شوند که شامل موارد زیر می باشند :

- 1- ارتباطات الکترونیکی مثل وب سایت ، ایمیل ، صفحات اجتماعی

- 2- حساب های مالی
- 3- حساب های تجاری مثل حساب محرمانه اطلاعات مشتریان
- 4- ارزش های دیجیتال همانند بیت کوین ، بلاک چین ، اتریوم و...
- 5- مجموعه های دیجیتال که در بر گیرنده فایل های اطلاعات ، عکس ها و فیلم ها هستند.
- 6- برنامه های پاداش آنلاین

همان گونه که در همه ی شرکت ها و سازمان ها از انواع دارایی ها برای اهداف و مقاصد خاصی استفاده می شود ، از دارایی های دیجیتال نیز برای اهداف مختلفی استفاده می شود که عبارت اند از :

- 1- استفاده از دارایی های دیجیتال به عنوان وسیله مبادله
- 2- به عنوان وسیله تامین مالی
- 3- به عنوان روشی نوین برای فراهم کردن یا دسترسی به کالا ها و خدمات

۶) چالش های پیش روی دارایی های دیجیتال :

دارایی های دیجیتال ، فاکتور های بسیار ارزشمندی برای تضمین موفقیت های بلند مدت یک شرکت محسوب می شوند اما بسیاری از مدیران و حسابداران ، ارزش واقعی و پتانسیل این دارایی ها را برای کسب سود های آتی هنوز درک نکرده اند. دارایی های دیجیتال که محرک هایی برای ارزشمند تر کردن شرکت ها و سازمان ها محسوب می شوند ، با توجه به استاندارد های حسابداری با چالش ها و مشکلاتی روبرو هستند.

6-1) شناسایی ، طبقه بندی و اندازه گیری دارایی های دیجیتال :

همانند سایر دارایی های نامشهود ، یکی از اصلی ترین چالش های دارایی های دیجیتال ، شناسایی ، طبقه بندی و اندازه گیری آن ها است که این موضوع همواره چالش بسیار پیچیده ای برای انواع دارایی های نامشهود به ویژه دارایی های دیجیتال به حساب می آید. این مشکل را می توان به صورت قالب زیر دسته بندی کرد تا فرآیند حل این چالش تا حدودی برطرف شود.

- ۱- طبقه بندی و اندازه گیری زمانی که یک شرکت دارایی های رمز نگاری شده را خریداری می کند.
- ۲- به رسمیت شناختن و اندازه گیری اولیه هنگامی که یک شرکت دارایی های دیجیتالی را دریافت می کند که به عنوان دارایی های نامشهود با عمر نامشخص طبقه بندی می شوند.
- ۳- فرآیند حسابداری برای دارایی های دیجیتالی که در دسته ی دارایی های نامشهود با عمر نامحدود قرار می گیرند.
- ۴- اندازه گیری مبنای هزینه دارایی های دیجیتالی که به عنوان دارایی های نامشهود با عمر نامحدود شناخته می شوند.
- ۵- عدم شناخت دارایی های دیجیتالی که در گروه دارایی های نامشهود با عمر نامحدود قرار می گیرند.
- ۶- شناخت دارایی های دیجیتال هنگامی که یک شرکت از یک سرویس کیف پول میزبان شخص ثالث استفاده می کند.

۶-۲) شرایط استفاده از خدمات :

تقریباً همه ی شرکت ها وب سایت مختص خود را دارند اما موضوعی که مطرح است این است که در اکثر وب سایت ها گزینه ای به اسم شرایط استفاده از خدمات وجود دارد که شرایط استفاده از خدمات و قوانین مربوطه آن شرکت را برای کاربران آن وب سایت توضیح می دهد و شامل دو گزینه موافقت کردن و مخالفت کردن است. خیلی از کاربران وب سایت ها به علت عدم آگاهی از قوانین و شرایط از وب سایت مربوطه ، گزینه ی موافقت کردن را انتخاب می کنند که همین امر باعث می شود که افراد و یا حتی شرکت ها دارایی های دیجیتالی مثل حساب های مالی و بانکی و اطلاعات محرمانه مشتریان را در معرض خطر از دست دادن قرار دهند که خود این موضوع به چالشی بزرگ برای دارایی های دیجیتال تبدیل شده است چون که ریسک از دست دادن محتوای پایگاه های داده های اطلاعاتی که مربوط به سرمایه ساختاری است و توسط هکر ها یا ویروس ها اتفاق می افتد ، می تواند ضرر جبران ناپذیری را به شرکت ها وارد کند.

۳-۶) نوسان زیاد قیمت دارایی های دیجیتال :

از چالش های قابل توجه در دارایی های دیجیتال که می توان به آن اشاره کرد این است که این دارایی ها نوسان قیمت زیادی دارند. چنین می توان گفت که در شرایط مساعد اقتصادی ، ارزش دارایی های دیجیتال به طور قابل توجهی بالا می رود و در طرف مقابل در شرایط نامساعد اقتصادی مثل رکود ، ارزش دارایی های دیجیتال به طور چشم گیری پایین می آید که بالطبع می تواند شرکت ها را با مشکلاتی روبرو کند. اگرچه می توان گفت که نوسان قیمت در تمام دارایی های شرکت دیده می شود اما این مشکل در دارایی های دیجیتال نسبت به سایر دارایی ها بیشتر است و ثبات قیمت در دارایی های دیگر بیشتر از دارایی های دیجیتال است.

۴-۶) فرآیند حسابداری دارایی های دیجیتال :

یکی از مشکلات مطرح در زمینه ی دارایی های دیجیتال ، چگونگی فرآیند حسابداری این دارایی ها است که این چگونگی محاسبه سبب شده است چالش هایی به وجود آید که از وارد شدن این دارایی ها در صورت های مالی جلوگیری شود. به عنوان مثال ، اگر یک شرکت کالا یا خدمتی را به مشتری ارائه دهد و در قبال آن دارایی دیجیتال دریافت کند ، چگونه باید دارایی دیجیتال کسب شده را در صورت های مالی بگنجانند یا اگر شرکت در قبال ارائه دادن کالا یا خدمت ، دارایی دیجیتال را در آینده دریافت کند ، تکلیف فرایند حسابداری آن چه می شود ؟ چنین چالش ها و مشکلاتی سبب شده اند که دارایی های دیجیتال که محرک های بسیار ارزشمندی نسبت به سایر دارایی ها برای موفقیت یک شرکت و کسب سود در محیط تجاری امروز محسوب می شوند ، کمتر مورد استفاده قرار گیرند.

7) نتیجه گیری :

در شرایط اقتصادی دنیای امروز ، با توجه به این که اقتصاد بر دو اصل دانش و تکنولوژی استوار است ، شایسته است که شرکت ها توجه ویژه ای به دارایی های نامشهود دانش محور مانند مهارت های فنی کارمندان ، اسرار تجارت ، رضایت و تعهد شغلی کارکنان و سایر دارایی های نامشهود داشته باشند. علاوه بر این موضوع ، توجه و سپس به کارگیری شرکت ها از دارایی های نامشهود مدرن همانند دارایی های دیجیتال که مرتبط با هر دو اصل دانش و تکنولوژی هستند ، به این علت که تجارت در حال متمایل شدن به

سمت معاملات دیجیتالی است می تواند زمینه ساز موفقیت های روز افزون شرکت ها در اقتصاد و جهان دیجیتالی فعلی شود. اگرچه دارایی های نامشهود کلاسیک و مدرن با چالش های متعددی مانند شناسایی ، اندازه گیری و گزارشگری آن ها در صورت های مالی روبرو هستند ، با توجه به مطرح شدن موضوع دارایی های دیجیتالی در این مقاله ، چالش جدید چگونگی استفاده ، نگهداری ، فرآیند حسابداری و گزارشگری به چالش های دارایی های نامشهود اضافه شده است. در حال حاضر اگرچه حسابداران به یک نقطه نظر واحد در زمینه ارزشگذاری دارایی های نامشهود نرسیده اند ، امید است با استفاده از روش های مناسب و استاندارد های صحیح حسابداری ، به صورت تدریجی چالش های همه ی دارایی ها به ویژه دارایی های نامشهود مدرن برطرف شود و این مقاله نوید بخش تحقیقات بعدی در زمینه ی دارایی های دیجیتالی باشد.

(8 منابع :

1-<http://www.cpacanada.ca/en/business-and-accounting-resources/management-accounting/cost-management/publications/future-value-drivers-a-three-part-series/future-value-drivers-guidance>

2-<http://www.cpacanada.ca/en/business-and-accounting-resources/financial-and-non-financial-reporting/not-for-profit-organizations/publications/not-for-profit-financial-reporting-alert>

3-<http://www.cpacanada.ca/en/business-and-accounting-resources/management-accounting/cost-management/publications/future-value-drivers-a-three-part-series>

4-<https://www.cpaaustralia.com.au/public-practice/toolkit/intellectual-property>

5-<https://www.cpaaustralia.com.au/professional-resources/centres-of-excellence/digital-transformation>

6-<https://www.grantthornton.global/en/insights/supporting-you-to-navigate-the-impact-of-covid-19/IFRS-Impairment-of-intangible-assets-and-goodwill/>

7-<https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/03/covid-19-assets-1a.html>

8-<https://www.wsj.com/articles/accountings-21st-century-challenge-how-to-value-intangible-assets-1458605126>

9-<https://www.journalofaccountancy.com/news/2014/dec/fasb-intangible-assets-alternative-201411545.html>

10-<https://www.ifac.org/knowledge-gateway/preparing-future-ready-professionals/discussion/accounting-value-creation-and-encouraging-rise-chief-value-officer>

11-<https://www.ifac.org/knowledge-gateway/preparing-future-ready-professionals/discussion/taking-stock-obvious-and-not-so-obvious-understand-digital-assets>

12-<https://www.aicpa.org/interestareas/notforprofit/resources/financialaccounting/fasb-extends-private-company-alternatives-on-goodwill-and-certai.html>

<http://www.mngc.ir>

13-<https://future.aicpa.org/resources/article/when-to-test-goodwill-and-indefinite-lived-intangible-assets-for-impairment>

14-<https://www.aicpa.org/interestareas/informationtechnology/resources/blockchain/digital-assets.html>

15-<https://www.sec.gov/news/public-statement/cftc-fincen-secjointstatementdigitalassets>

16-<https://www.sec.gov/news/public-statement/joint-staff-statement-broker-dealer-custody-digital-asset-securities>

17-https://www.fasb.org/jsp/FASB/FASBContent_C/ProjectUpdateExpandPage&cid=1176171566054

18-<https://www.journalofaccountancy.com/news/2019/dec/aicpa-practice-aid-accounting-for-digital-assets.html>

19-<https://www.journalofaccountancy.com/news/2019/dec/fasb-liabilities-equity-complexity-goodwill-201922621.html>

20-<https://www.journalofaccountancy.com/issues/2019/aug/estate-planning-for-digital-assets.html>

21-<https://doi.org/10.1002/9781119380337.ch1>

22-<https://doi.org/10.1002/9781119271833.ch22>

23-<https://doi.org/10.1002/9781119204008.ch21>

24-<https://doi.org/10.1002/9781118889275.ch22>

25-<https://doi.org/10.1002/9781119461531.ch11>

26-<https://doi.org/10.1002/9781119448662.ch20>

27-<https://doi.org/10.1108/20426781311325087>

28-<https://doi.org/10.1108/AJB-11-2018-0065>

29-<https://doi.org/10.1108/IJIF-08-2017-0021>

30-<https://doi.org/10.1108/JAAR-11-2012-0076>

31-Mateş, D., Cosmulese C., G., Anisie, L., Particulars on approaches and methods used to value Intangibles assets, Management Strategies, Revistă editată de Universitatea „Constantin Brâncoveanu” Piteşti Anul IX, nr. IV (33) / 2016

32-Guthrie, J., Ricceri, F., & Dumay, J. (2012). Reflections and projections: A decade of intellectual capital accounting research. *British Accounting Review*, 44(2), 68–82.

<http://www.mngc.ir>

33-FASB, SFAS 142-Goodwill and other intangible assets and SFAS 141-Business Combination, <http://www.fasb.org>;

34-Zéghal Daniel , Maaloul Anis. (1022). The accounting treatment of intangibles – A critical review of the literature. Accounting Forum, 35. 161– 174. .

35-Stanko Brian B., Zeller Thomas L., and Melena Matthew F. (1024). Human Asset Accounting And Measurement: Moving Forward, Journal of Business & Economics Research. Volume 21, Number 1.

36-Hall, R.(2991). The strategic analysis of intangible resources, Strategic Management Journal, Vol. 23, No.1.

37-Rastogi, P. N. (1000). Knowledge management & intellectual capital—The new virtuous reality of competitiveness. Human Systems Management, 9(2), 39-49